

no prihajal na Inštitut bogat z novimi spoznanji, ki jih je skušal kritično ovrednotiti in umestiti v stvarni pokrajinski sistem. Vse to pa so bile vrline, ki so bogatile in zlahkale inštitutsko geografsko skupnost.

Danes lahko ponosno ugotavljamo in spoznavamo, da pomeni celotno delo dr. Draga Mezeta dragocen prispevek v zakladnico sodobne slovenske geografske misli. In za vse, kar nam je dal in s svojimi deli zapustil, smo mu prav iskreno hvaležni.

Milan Natek

Zvonko Rus – sedemdesetletnik

Metlika, 21. 9. 2003

Čedalje redkejši so primeri, da bi našo stroko, ki temelji na celostnem poznavanju in vrednotenju posameznih prvin in sestavin geografskega okolja ter njihovih pokrajinskih različnosti in posebnosti, s temeljnimi krajevnimi zemljepisnimi značilnostmi bogatili geografi, ki žive in delujejo izven osrednjih visokošolskih zavodov in raziskovalnih središč. Tudi v tem pogledu je svetla izjema profesor Zvonko Rus, ki je po uspešno končanem študiju geografije ostal zvest svoji rodni Beli krajini.

Rodil se je 21. septembra 1933 v Metliki. Leta 1953 je maturiral na črnomaljski gimnaziji in v jeseni istega leta je vpisal študij geografije na takratni Prirodoslovno-matematični fakulteti ljubljanske univerze. Diplomiral je leta 1960. Že kot absolvent geografije se je zaposlil na osnovni šoli v Podzemlju, kjer je »odsluževal«¹ štipendijo, in leta 1962 je prišel na osnovno šolo Metlika. Leta 1978 se je zaposlil kot kustos v Belokranjskem muzeju v Metliki, kjer je bil od leta 1981 pa vse do upokojitve leta 1996 tudi njegov ravnatelj.

Še kot študent geografije je Zvonko Rus s svojimi študijskimi obveznostmi, še zlasti s seminarskimi nalogami in diplomskim delom, opozarjal nase. S svojim delom, ki je temeljilo na strokovnih osnovah izredno naglega in poglobljenega razvoja slovenske povojne geografije, je prinašal v naš seminar prenekatero značilne in samosvoje geografske ugotovitve in probleme, ki so bili tako svojstveni za Belo krajino, našo obrobno in mejno deželico med Gorjanci in Kolpo. S poglobljeno raziskavo socialnogospodarskega stanja naselja Drašiči v Beli krajini (1965) je prikazal razvoj in stanje te značilne bolokranjske vasi. S primerjalno analizo in presenetljivimi spoznanji je pravzaprav nadaljeval že pred 2. svetovno vojno začeto raziskavo geografa Marka Šukljeta (Cene Malovrh, Marko Šuklje, 1912–1942; Geografski vestnik 17, 1945, stran 125), ki pa je ostala zaradi vojne in njegove prerane smrti neobjavljena. Tudi Rusovo diplomsko delo, Mestna geografija Metlike, za katero je prejel študentsko univerzitetno Prešernovo nagrado leta 1959, je temeljilo na skrbnem prikazu geografskega okolja in podrobni ter kritični obdelavi statističnega gradiva, ki ga je dopolnil z lastnimi raziskavami, opazovanji in s spoznavanjem ter z vrednotenjem sodobnih geografskih pojavov, procesov in njihovih problemov.

Kmalu po zaposlitvi na metliški osnovni šoli ga je dr. Jakob Medved vključil v raziskavo Modernizacija pouka geografije. 1. del – Pouk geografije za osnovni šoli. S skrbnim in temeljitim delom ter s praktičnimi izkušnjami, ki jih je bogatil s strokovnim poglobljanjem v didaktiko geografskega pouka, se je skupaj z dr. Mauricijem Zgonikom uveljavil kot avtor učbenika Zemljepis za šesti razred osnovne šole, ki je izšel kar v šestih ponatisih med letoma 1975–1984.

Zvonko Rus pa se ni zadovoljeval samo z delom na področju šolske geografije, ampak so bila njegova hotenja vselej usmerjena tudi na področje temeljnega in aplikativnega geografskega preučevanja. Kot zunanji sodelavec Geografskega inštituta SAZU je bil vključen v večletno raziskavo kvartarnih sedimentov in njihove izrabe na Slovenskem. Med letoma 1963 in 1966 je raziskal kvartarne sedimente v Beli krajini pa na območju Brežic ter ob sotočju Krke, Save in Sotle. Za drugo knjigo Krajevnega leksikona Slovenije (Ljubljana 1971, strani 442–461) je z geografskega vidika predstavil vsa naselja v metliški občini. Srečamo ga tudi kot avtorja gesel v Enciklopediji Slovenije. Nadvse dragocen je njegov prispevek pri zbiranju, korekturah in dopolnjevanju zemljepisnih imen na topografski karti 1 : 25.000.

Tudi kot muzealec se je nemalokrat naslanjal na temeljna geografska spoznanja, ki so mu služila kot osnovna izhodišča za predstavitev najrazličnejših kulturnozgodovinskih in gospodarskosocialnih

dogajanj. S tega področja je predstavil Partizanska letališča in spuščališča v Beli krajini (1979), stoletni razvoj gasilskega društva Črnomelj (1981), napisal pa je tudi Vodnik po belokranjski partizanski poti (1984). Po upokojitvi, ko se je rešil skoraj vseh službenih dolžnosti in obveznosti, je dobila njegova publicistična dejavnost nov zagon. Razbremenjen sestankovanj in pisanja najrazličnejših poročil, programov in načrtov ter prošenj, lahko sedaj večino svojega časa namenja zbiranju in urejanju gradiva za objave strokovnih in kroniško preglednih del. Sodeloval je pri predstavitvi metliškega rojaka, književnika, prosvetnega delavca in urednika Engelberta Gangla (1873–1950). Napisal je knjižico »50 let Lovske družine Metlika« (1996). Njegovo najpomembnejše in najobsežnejše delo iz zadnjega obdobja je Kronika mesta Metlike, ki je izšla v dveh knjigah (I. del: Od 12. stoletja do 1941, 1999, 302 strani; II. del od leta 1941 do 1991, 2003, 608 strani).

Vse njegovo strokovno in organizacijsko delo je bilo opazno v javnosti. Za življenjsko delo je dobil najvišje priznanje Občine Metlike (2001), ZGDS pa mu je v zahvalo za opravljeno delo podelila stanovsko priznanje – zlato plaketo (2002).

Jubilantu in našemu stanovskemu kolegu želimo obilo trdnega zdravja in zadovoljstva pri odkrivanju geografskih posebnosti in sodobnih problemov Bele krajine. Želimo in upamo, da se bo opogumil in na osnovi že zbranega gradiva predstavil monografski geografski pregled mesta Metlike, ki se je znašla na zunanji meji Evropske zveze. Prav tako še vedno pričakujemo njegov prikaz stanja in socialnega položaja Drašičev. Slikovit in nadvse poučen bi bil oris njihovega historično-geografskega razvoja v zadnjih sedemdesetih letih, za kar ima jubilar pri roki že zbrano in podrobno dokumentirano gradivo za dve obdobji (pred 2. svetovno vojno in za petdeseta leta 20. stoletja), za najnovejši čas pa mu ga tudi ne bo težko zbrati in ovrednotiti.

Milan Natek

Mag. Branko Mlinar – osemdesetletnik

Ljubljana, 22. 9. 2003

Ob življenjskem jubileju mag. Branka Mlinarja, ki je ves čas svoje aktivne delovne dobe služboval v najrazličnejših državnih uradih in ustanovah, se ga spominjamo tudi slovenski geografi. S svojim raznovrstnim delom predvsem na področju dokumentacije in statistike je vsaj posredno prispeval, da se je mogla tudi naša stroka na področju socialne in gospodarske geografije nasloniti na verodostojno statistično dokumentacijo. S širokopoteznimi in poglobljenimi geografskimi analizami statističnega gradiva so bili ugotovljeni številni novi prostorski pojavi in procesi, ki so sooblikovali in spreminjali podobo in pomen geografskih sestavin v naših pokrajinah. Številni izsledki geografskih raziskovanj, ki so temeljili na kvantitativnih metodah in kritični uporabi statističnega gradiva, so prispevali, da je postala geografija ena izmed najpomembnejših aplikativnih ved pri raziskovanju prostorske stvarnosti.

Branko Mlinar se je rodil 22. septembra 1923 v Žireh. Značilno je, da se je vseskozi izobraževal ob redni zaposlitvi. Leta 1957 je diplomiral iz študijske skupine zemljepis-zgodovina na Višji pedagoški šoli v Ljubljani. Leta 1966 je diplomiral na Filozofski fakulteti ljubljanske univerze iz obeh že prej navedenih predmetov. Na podlagi izpolnjenih študijskih obveznosti in z zagovorom naloge »Javni medkrajevni linijski avtobusni promet v SR Sloveniji 1974–1975« je postal magister geografije leta 1978. Njegovo magistrsko delo je z nekaterimi popravki in dopolnitvami izšlo kot samostojna publikacija Zavoda Socialistične republike Slovenije za statistiko leta 1980.

Branko Mlinar se je takoj po 2. svetovni vojni redno zaposlil. Leta 1947 je postal pri Republiški zvezi kmetijskih zadrug referent za statistiko, od leta 1949 pa je v okviru takratnega slovenskega ministrstva za kmetijstvo vodil odsek za kmetijsko statistiko. Leta 1952 se je zaposlil na Zavodu za statistiko in evidenco, kjer je delal vse do upokojitve leta 1982. Sprva je bil referent na različnih področjih statističnih raziskav (kadrovska evidenca, pravosodje, delovna sila, promet in zveze, samouprava). Leta 1969 je postal svetovalec za vsebinsko redakcijo statističnih publikacij, pet let kasneje pa je bil imenovan za svetovalec direktorja. Leta 1976 pa je postal kot vodja sektorja za statistične analize in publicistiko pomočnik